

- *да преценяват* вида на изреченията по интонацията;
- *да решават* каква пунктуация да използват в изречение според вида му и в текст;
- *да извършват* редактиране на изречение и текст;
- *да демонстрират* умения за точно и четливо изписване на графемите.

На същото ниво в **IV клас** учениците трябва да могат:

- *да конструират* различни по вид изречения, като използват правилно пунктуационните знаци;
- *да установяват* наличието на пряка и авторова реч и да я записват под диктовка;
- *да проверяват* правописа и да го преценяват в реална речева ситуация с помощта на правописните правила или правописен речник;
- *да конструират* думи (словообразуване) с помощта на морфемите;
- *да действат* с граматичните категории на частите на речта;
- *да извършват* синтактичен разбор на просто изречение, като докажат наличието на подлог, сказуемо, допълнение;
- *да редактират* текст;
- *да демонстрират* умения за точно и четливо изписване на графемите.

Проверката на знанията установи, *че задачите от ниво Приложение са се оказали почти непосилни за разрешаване от децата от ромски произход от III и IV клас*. Малък процент от тях умеят да променят формата на думата (35%). Трудна задача се оказва диференцирането на морфемите на думата, което затруднява уменията за словообразуване. Синоними се употребяват само когато думата е силно разпространена, което означава, че дори и достигнали до последните класове на начален етап децата роми не владеят достатъчен речников фонд. Усложняването на текстовете за редакция и диктовка, обогатяването им с пряка реч води до несправяне с предложените на това ниво задачи от този вид от почти 90% от учениците. Това се обяснява и от факта, че почти същият процент ученици не умеят практически да прилагат правописните правила, за които вече беше казано, че не са усвоени дори на ниво Знания от повечето деца. Интересен момент в анализа е резултатът в IV клас, където се забелязва наличието на практически умения за синтактичен анализ у 42% от децата, включени в извадката и в III клас, където 45% от децата са степенували и правилно употребили степенуваните форми на прилагателните имена. Като цяло обаче практическите умения за работа с езиков материал не са формирани у преобладаващата част ученици.